

รายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก
ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมกองแผนงาน อาคาร ๕ ชั้น ๔ กรมอนามัย
และผ่านระบบ Video Conference

*****

คณะกรรมการผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	ทพญ.วรางคณา เวชวิธี	ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข	ประธาน
๒.	นางสาววาริทธิพย์ พึ่งพันธ์	นักโภชนาการชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓.	นางประภาภรณ์ จังพานิช	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔.	นายธวัชชัย ทองป่อ	นักวิทยาศาสตร์การกีฬา กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ	กรรมการ
๕.	นางกรกมล นิยมศิลป์	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ กรรมการ	กรรมการและ เลขานุการ
๖.	นางสาวนพวรรณ โปชนุกูล	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ กรรมการ	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการผู้เข้าประชุม (ผ่านระบบ Web Conference)

๑.	นางปิยะดา ประเสริฐสม	ที่ปรึกษากรมอนามัย	ที่ปรึกษา
๒.	นางจันทนา อึ้งชูศักดิ์	ที่ปรึกษากรมอนามัย	ที่ปรึกษา
๓.	รศ.ทพญ.ดร.ศิริรักษ์ นครชัย	ผู้แทนราชวิทยาลัยทันตแพทย์ แห่งประเทศไทย	กรรมการ
๔.	รศ.ทพญ.ปริม อวยชัย	อนุสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ผู้แทนราชวิทยาลัยทันตแพทย์ แห่งประเทศไทย	กรรมการ
๕.	ศาสตราจารย์(พิเศษ) ทพญ.ชุดิมา ไตรรัตน์วรกุล	อนุสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ผู้แทนราชวิทยาลัยทันตแพทย์ แห่งประเทศไทย	กรรมการ
๖.	ผศ.ทพญ.พรพรรณ อัคราณิชย์	อนุสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ผู้แทนราชวิทยาลัยทันตแพทย์ แห่งประเทศไทย	กรรมการ
๗.	ผศ.ทพญ.ภัทราวดี ลีลาทวีวุฒิ	อนุสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ผู้แทนราชวิทยาลัยทันตแพทย์ แห่งประเทศไทย	กรรมการ
		อนุสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก	

๘.	รศ.ทพญ.จินดา เลิศศิริวรกุล	ผู้แทนราชวิทยาลัยทันตแพทย์ แห่งประเทศไทย	กรรมการ
๙.	คุณประพิมพ์พรรณ สุวรรณภู	อนุสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ผู้แทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๑๐.	คุณยุรฉัตร ชื่นม่วง	ผู้แทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๑๑.	นางสาวไพลิน วิญญกุล	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถาบัน พัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ	กรรมการ
๑๒.	นางสาวฐิติพร บุณาค	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สสจ. ปทุมธานี	กรรมการ

คณะกรรมการผู้ไม่เข้าประชุม (ติตราชการ)

๑.	นายณัฐพงศ์ กันทะวงศ์	ทันตแพทย์ชำนาญการกรรมการ	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
----	----------------------	--------------------------	--------------------------------

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	นางสาวปฐมา เขาวนเมธา	ทันตแพทย์ชำนาญการ
๒.	นางสาววาสนี เกียรติอดิสร	ทันตแพทย์ชำนาญการ
๓.	นางสาวเขมณัฐ เชื้อชัยทัศน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
๔.	นางสาวณัฐมนันต์ ศรีทอง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
๕.	นางสาวพรชเนตต์ บุญคง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
๖.	นางสาวปจรรย์ภัทร นาคควารี	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
๗.	นางสาวกันยา ฤทธิ์อ้อม	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
๘.	นายปางพุฒิพงษ์ เหมมณี	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
๙.	นางสาววรรอร กิติเดชรชัย	เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน

เริ่มประชุม เวลา ๐๙.๐๐ น.

ประธานการประชุม : ทพญ.วรางคณา เวชวิธี ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข

วาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งเพื่อทราบ

การเปลี่ยนชื่อคำสั่งและบทบาทหน้าที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เกิดการดูแลเด็กทั้งร่างกายและจิตใจได้ครอบคลุม จึงเชิญเครือข่ายที่รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยมาร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงานในประเด็นสุขภาพช่องปาก ซึ่งเดิมได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แต่เนื่องจากเป็นภารกิจ

การทำงานภายใต้โครงการปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งได้หมดวาระไปตามปีงบประมาณแล้วนั้น จึงต้องจัดทำคำสั่งใหม่เป็นแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งไม่มีกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานและได้มีการกำหนดบทบาทภารกิจใหม่ ดังนี้

๑. กำหนดกลยุทธ์ มาตรการหรือกลไกการบูรณาการ เพื่อการบริหารแผนงาน/โครงการให้แก่หน่วยงานจัดทำ

๒. พัฒนา สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ และภารกิจสำคัญของสำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ในการขับเคลื่อนงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๓. ผลักดัน กำกับ ติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการขับเคลื่อนงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ

๔. ประสานงานและบูรณาการเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานตามที่เห็นสมควร

๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

วาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

ฝ่ายเลขานุการ ได้นำสรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมสมบูรณวิรัชโรทัย อาคาร ๑ ชั้น ๒ กรมอนามัย ให้แก่คณะกรรมการชุดใหม่รับทราบ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน และร่วมรับรองรายงานการประชุม

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

นางปิยะดา ประเสริฐสม ผู้ทรงคุณวุฒิกรมอนามัย ขอเสนอให้ทำหนังสือยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และขอให้ทีมเลขานุการ ส่งสรุปรายงานการประชุมดังกล่าวแจ้งเวียนให้คณะกรรมการชุดเดิมรับทราบเพื่อรับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม : ประธาน มอบทีมเลขานุการทำหนังสือยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และขอให้ส่งสรุปรายงานการประชุมดังกล่าวแจ้งเวียนให้คณะกรรมการชุดเดิมรับทราบเพื่อรับรองรายงานการประชุม ในส่วนของคณะกรรมการชุดปัจจุบันขอให้เป็นการรับทราบข้อมูลการดำเนินงาน

วาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ผลการประเมินตนเองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๓ ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในประเด็นสุขภาพช่องปาก

เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ ๔ กระทรวงหลักได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษา จัดทำกรอบการบูรณาการความร่วมมือเด็กปฐมวัย โดยมีประเด็นสำคัญที่จะขับเคลื่อนงานร่วมกัน ๖ ประเด็น ได้แก่ การส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กสมวัย ส่งเสริมครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลคุณภาพ เตรียมความพร้อม

ก่อนเข้าประถมศึกษา โดยกิจกรรมที่เกิดการบูรณาและเห็นภาพที่ชัดเจนคือ การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลคุณภาพ ซึ่งได้มีการร่วมกันพัฒนามาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติขึ้น เพื่อใช้ในการยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและโรงเรียนอนุบาลให้มีคุณภาพ โดยจะพยายามผลักดันให้ศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลมีคุณภาพตามมาตรฐานร้อยละ ๗๐ ภายใต้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ จะมีการติดตามการดำเนินงานใน ๓ ด้านหลัก ได้แก่ มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านที่ ๒ การดูแลครูผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านที่ ๓ คือคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานด้านที่ ๑	: การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
ตัวบ่งชี้ ๑.๔	: การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้
ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๕	: จัดบริเวณห้องน้ำห้องส้วมที่โปร่งพิน ล้างมือ ให้เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก
มาตรฐานด้านที่ ๒	: ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
ตัวบ่งชี้ ๒.๒	: การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ
ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๒	: จัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน
ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๓	: ตรวจสอบสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวัน <u>ความสะอาดของร่างกาย ฟันและช่องปาก</u> เพื่อการคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ
ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๕	: จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพร่างกาย ฟันและช่องปาก สายตา หู ตามกำหนด
มาตรฐานที่ ๓	: คุณภาพของเด็กปฐมวัย
ตัวบ่งชี้ ๓.๑ข	: เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม
ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๑.๓ข	: เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ฟันไม่ผุ

ซึ่งจะให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สพด.) ทุกสังกัด เข้าร่วมประเมินตนเองผ่านระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ บนระบบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเริ่มให้ สพด. เข้าประเมินตนเองในปีการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๒ โดยมี สพด. ที่เข้าร่วมประเมินตนเองผ่านระบบและข้อมูลสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๘ (๒๗,๗๔๘ แห่ง) ในปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๓ มี สพด.ที่เข้าร่วมประเมินตนเองผ่านระบบและข้อมูลสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๗ (๔๕,๕๓๘ แห่ง) จึงได้นำข้อมูลที่ได้รับในปีการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๓ มาสรุปผลการประเมินเพื่อนำมาพัฒนา พบว่าประเด็นด้านสุขภาพของเด็กปฐมวัย ยังไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเด็นด้านสุขภาพช่องปาก มี สพด.ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำต้องปรับปรุง จำนวน ๑๓,๓๗๒ แห่ง (เด็กมีฟันผุ มากกว่าร้อยละ ๖๐) และเมื่อดูรายละเอียดตามข้อบ่งชี้ย่อยจำนวน ๔ ข้อบ่งชี้ย่อย จะเห็นว่า สพด.ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำต้องปรับปรุง ประมาณ ๖,๐๐๐ แห่ง จากแนวโน้มสถานการณ์ข้อมูลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องหาแนวทางเพื่อช่วยกันแก้ไขหาสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกัน

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ ผลการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

จากผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานชาติ ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่ประเมินเข้ามา พบว่าปัญหา
ด้านสุขภาพ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่ผ่านการประเมินผลตามเกณฑ์ขั้นต้น ดังนั้น
กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัยและกรมควบคุมโรค ต้องช่วยกันพัฒนาและยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
ผ่าน ๓ กลยุทธ์หลักในการขับเคลื่อนงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑.การพัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยและกำกับติดตาม ประเมินผล

มีการแถลงข่าว “ยกระดับคุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ ๔D” ได้รับเกียรติจากท่าน
ดร.สาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานในการแถลงข่าว และมีแนวทางการการ
ขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยการ ชักชวน ชี้นำ ช่วยสนับสนุนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เข้าร่วมพัฒนาและ
ยกระดับ จัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ (๔D) ตามมาตรฐานสถานพัฒนา
เด็กปฐมวัยแห่งชาติ รวมถึงจัดประชุมติดตามการขับเคลื่อนงานฯ ร่วมกับศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และสถาบันพัฒนา
สุขภาพะเขตเมือง รวมถึงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจำนวน ๓๖ แห่ง ที่ยินดีเข้าร่วมพัฒนาและยกระดับด้าน ๔D

๒.พัฒนาระบบส่งเสริม ป้องกันและการบริการสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย

กรมอนามัยและกรมควบคุมโรคได้ร่วมกันจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
ด้านสุขภาพ (๔D) ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นแนวทางให้ครู/ผู้ดูแลเด็กใช้ในการพัฒนา
ตนเอง ตามกรอบการขับเคลื่อนงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ๔D ผ่าน setting ที่สำคัญที่ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง
ครู/ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน เป้าหมายคือเด็กจะต้องมีสุขภาพดี สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ พัฒนาการสมวัยมีวินัยปัญญา
เลิศ ในประเด็นการดูแลสุขภาพช่องปาก สำนักทันตสาธารณสุข ได้ผลักดันกิจกรรมสำคัญเข้าไปในแนวทาง ฯ
ได้แก่ การแปรงฟัน การตรวจฟัน และการรับประทานอาหารที่เหมาะสม (ป.ต.ท.) เป้าหมายคือเด็กห้าปีจากฟันผุ
ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การแปรงฟัน

- สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีสถานที่สำหรับแปรงฟันที่ปลอดภัยและ
เพียงพอ
- จัดเตรียมอุปกรณ์ส่วนตัวสำหรับการแปรงฟันของเด็กทุกคน
- เด็กทุกคนแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวัน ด้วยยาสีฟันผสม
ฟลูออไรด์อย่างน้อย ๒ นาที

การตรวจฟัน

- เด็กได้รับการตรวจฟันโดยครู/ผู้ดูแลเด็ก/ทันตบุคลากร
  - ตรวจฟันโดยครู/ผู้ดูแลเด็ก ทุกวัน
  - ตรวจฟันโดยทันตบุคลากร ๖ เดือนครั้ง
- เด็กที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก ได้รับการส่งต่อเพื่อรับการรักษาที่
เหมาะสม

การรับประทานอาหารที่เหมาะสม

- ส่งเสริมให้เด็กบริโภคนมจืดทุกวัน
- จัดอาหารว่างที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพฟัน
- ผลักดันนโยบาย สพด. ปลอดภัยนมและขนมกรุบกรอบ

๓. การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กสมัย

จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ครู/ผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เสริมสร้างความรอบรู้ให้แก่กลุ่มเด็กปฐมวัยและพ่อแม่ผู้ปกครอง ดังนี้

๓.๑ แลกเปลี่ยนกิจกรรมงานรณรงค์ “ขยับแปรง ๒ นาที” ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กิจกรรมรณรงค์ ขยับแปรง ๒ นาทีในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย : ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๓.๒ กิจกรรมการประกวดแปรงฟัน ในระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม – ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ คลิปที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเข้าประกวด จำนวน ๔๖๖ แห่ง

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

ประธาน ให้ข้อสังเกตการจัดกิจกรรมของครู/ผู้ดูแลเด็กต้องเน้นการลงมือปฏิบัติที่ถูกต้อง มีการตรวจสุขภาพของเด็ก และทันตบุคลากรเป็นผู้ประเมิน ซึ่งถ้าติดตามผลการเกิดฟันผุของเด็กปฐมวัย พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยยังคงมีเด็กที่มีฟันผุเป็นจำนวนมาก ซึ่งทันตบุคลากรยังคงพยายามพัฒนาศักยภาพครู/ผู้ดูแลเด็ก ร่วมกับบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับงานอื่นๆ การขับเคลื่อนกิจกรรมสำคัญให้กับครู/ผู้ดูแลเด็กโดยใช้กิจกรรม ปตท. เป็นการเน้นกระบวนการทำงานให้เกิดความชัดเจน การสร้างความรอบรู้ โดยการจัดกิจกรรมรณรงค์หรือการประกวดแปรงฟัน เป็นการกระตุ้นสื่อภาพกว้าง (Mass Media) จุดที่ต้องการมุ่งเน้นคือต้องการสร้างความรอบรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย พ่อแม่ผู้ปกครอง

ทพญ.จันทนา อึ้งชูศักดิ์ ขอชื่นชมการดำเนินงานที่ผ่านมา และขอเสนอแนะประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ การบูรณาการขับเคลื่อนงาน ๔D ทำให้เกิดความเชื่อมโยงในการทำงานและพื้นที่ทำงานได้ง่ายขึ้น การมีกิจกรรมรณรงค์ซึ่งเป็นกิจกรรมกลางน้ำที่ทางส่วนกลางควรจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างกระแสรวมถึงเพิ่มการพัฒนาคุณภาพเชิง setting ในบางพื้นที่ด้วย

รศ.ทพญ.ดร.ศิริรักษ์ นครชัย ขอชื่นชมการทำงานที่มีการบูรณาการกับภาคส่วนอื่นๆ และเสนอแนะการให้ความรู้วิธีการแปรงฟันที่ถูกต้องแก่ครู/ผู้ดูแลเด็ก ในพื้นน้ำนม ควรใช้วิธีการแปรงแบบ scrub technic เพราะวาทักษะมือของเด็กทำได้ดีจะทำให้การแปรงฟันมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งควรสื่อสารวิธีการนี้ออกไปในทิศทางเดียวกันของบุคลากรทางด้านทันตสาธารณสุข ในส่วนของกิจกรรมขยับแปรงฟัน ๒ นาที ให้มุ่งเน้นกิจกรรมแปรงฟันให้ครบทุกซี่ทุกด้านมากกว่าที่จะเป็น ๒ นาที เพราะเมื่อเด็กแปรงฟันก็จะอมแปรงสีฟันเป็นส่วนใหญ่ ไม่เกิดประโยชน์อะไรแทนที่จะเน้นเวลาขอให้เน้นว่าครอบคลุมทุกซี่ทุกด้าน

ศาสตราจารย์(พิเศษ) ทพญ.ชุตินา ไตรรัตน์วรกุล ขอให้ทางทีมทบทวนเรื่องการทำความสะอาดฟันน้ำนมทำด้วยวิธี scrub technic มุ่งเน้นประสิทธิภาพการแปรงฟัน ในส่วนของเวลาในการแปรงฟัน ๒ นาที ควรทบทวนใหม่เพราะเป็นการศึกษาในผู้ใหญ่ ในเด็กเล็กยังไม่มีการศึกษา เวลา ๒ นาทีอาจจะนานเกินไปหรือน้อยเกินไปซึ่งไม่มีผลการศึกษารองรับว่าควรจะเป็นกี่นาทีเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ ในส่วนของเทคนิคการแปรงฟันที่ถูกต้องมีความสำคัญมากสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก ในต่างประเทศก่อนที่เด็กจะเข้าสู่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องได้รับการตรวจฟันและประเมินความเสี่ยงก่อนเพื่อให้พ่อแม่ได้รับทราบ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่เราจะต้องทำงานร่วมกันพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างจริงจัง

ทพญ.นพวรรณ โพชนุกูล เพิ่มเติมข้อมูลวิธีการแปรงฟัน ยังคงเป็นปัญหาในการพัฒนา เนื่องจากสื่อเดิมๆ ที่เผยแพร่ออกไปยังคงถูกนำมาใช้ เช่น เพลงแปรงฟันของเด็กปฐมวัย ในอดีตเนื้อเพลงจะเป็น “แปรงขึ้น แปรงลงทุกซี่ สะอาดสวยดี เมื่อหนูแปรงฟัน” ทำให้ครู/ผู้ดูแลเด็ก ยังคงใช้เพลงนี้อยู่ ทางสำนักทันตสาธารณสุขพยายามที่จะหาเพลงใหม่มาทดแทน และขอชี้แจงเรื่องคลิปการประกวด เนื่องจากโจทย์ของการประกวดแปรงฟัน

ในปี พ.ศ.๒๕๖๔ เป็นเรื่องของการจัดกิจกรรมการหลังอาหารกลางวัน Theme ชัยแปรงสองนาทีก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สิ่งที่เห็นที่เป็นปัญหา เช่น การใช้อุปกรณ์แปรงฟัน ขนาดของแปรงสีฟันที่อาจจะยังไม่เหมาะกับเด็ก การใช้ยาสีฟันหลอดเดียวกัน ยังคงต้องพัฒนางานต่อไป และในประเด็นประสิทธิภาพของการแปรงฟันให้พ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นคนแปรงฟันซ้ำให้เด็กอีกครั้งหลังจากที่เด็กแปรงแล้ว เมื่อมีการกำหนดหัวข้อของการรณรงค์ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ Key message เรื่องของการสร้างสุขนิสัยให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพช่องปาก จึงใช้กิจกรรมชัยแปรง ๒ นาทีก เป็น Key message ที่สื่อออกไป

มติที่ประชุม : รับทราบ

๓.๓ กิจกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

การขับเคลื่อนการดำเนินงานยังคงทำตามกลยุทธ์หลัก ๓ ด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การพัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยและกำกับติดตามประเมินผล

สร้างภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนนโยบาย ๔D โดยบูรณาการความร่วมมือและสร้างกลไกขับเคลื่อนมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันบรมราชชนก ซึ่งมีทีมอาจารย์ทางด้านพยาบาลและวิทยาลัยสาธารณสุข เพื่อที่จะนำนโยบาย ๔D ไปถ่ายทอดให้กับนักศึกษาพยาบาล รวมถึงการร่วมเป็นที่มหาวิทยาลัยให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และ (ร่วม) ยกร่างหลักสูตรการอบรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ (๔D) สำหรับครูผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต้นด้านสุขภาพร่วมกัน รวมถึงการถอดบทเรียนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เข้าประเมินมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดย อาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ ร่วมกับทีมครีเอเตอร์สตรีและเด็ก

๒. พัฒนาระบบส่งเสริม ป้องกันและการบริการสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้รับผิดชอบงานทันตสุขภาพเด็กปฐมวัย จาก ศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ และสถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง รวมถึงครู/ผู้ดูแลเด็กและผู้เกี่ยวข้องจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ๑๓ แห่ง และ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สนใจพร้อมยกระดับการดำเนินงานด้านสุขภาพช่องปาก ในรูปแบบ : Onsite และ Online จำนวนรวม ๘๒ คน ในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ซึ่งกิจกรรมที่ได้ดำเนินการคือ

๑. การชี้แจงรายละเอียดแนวทางการพัฒนาตนเองด้านสุขภาพช่องปากกับทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
๒. การสนับสนุนสื่อ Home based digital programs: FUNLAND เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้นำไปใช้
๓. การเปิดช่องทางการสื่อสารเพื่อติดตามการดำเนินงานพัฒนางานสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผ่าน Line group ซึ่งจะมีการแบ่งปันกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและในวันที่ ๑๘-๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ จะมีการจัดประชุมถอดบทเรียนร่วม สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ด้านการพัฒนางานสุขภาพช่องปาก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

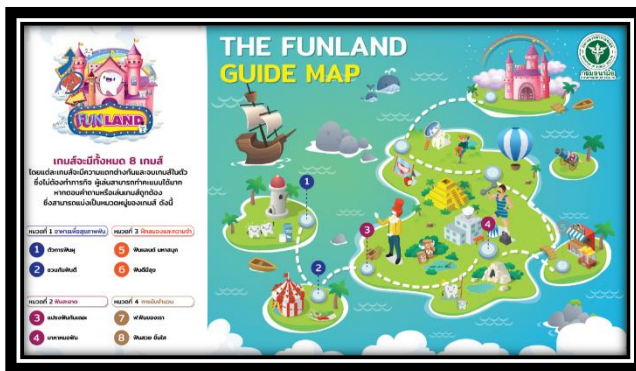
๓. การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย

สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัยได้พัฒนา Home based digital program: FUNLAND ซึ่งเป็นเกมการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งในการสร้างความรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากสถานการณ์โควิดการเรียนรู้อันเนื่องจากการดูแลสุขภาพช่องปากจากทันตบุคลากรหรือครู/ผู้ดูแลเด็กขาดหายไป จึงมีความจำเป็นต้องมีสื่อเชิงรุกที่ให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยเกมการศึกษา FUNLAND เหมาะสำหรับเด็กอายุ ๓ ปีขึ้นไป ได้มีการพัฒนาเกม

ผ่านผู้เชี่ยวชาญทั้งรายละเอียดเนื้อหาและความเหมาะสม มีทั้งหมด ๔ หมวด ๘ เกมส์ย่อย โดยจะสรุปความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปากภายหลังเกมจบในทุกเกม มีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ ๑ อาหารเพื่อสุขภาพฟัน	เกมส์ที่ ๑ ตัวการ์ฟันผุ
	เกมส์ที่ ๒ ชวนกันฟันดี
หมวดที่ ๒ ฟันสะอาด	เกมส์ที่ ๓ แปรงฟันกันเถอะ
	เกมส์ที่ ๔ หามือฟัน
หมวดที่ ๓ ฟีกสมองและความจำ	เกมส์ที่ ๕ ฟันแลนด์มหาสนุก
	เกมส์ที่ ๖ ฟันดีมีสุข
หมวดที่ ๔ การนับจำนวน	เกมส์ที่ ๗ ฟ.ฟันของเรา
	เกมส์ที่ ๘ ฟันสวย ยิ้มใส

การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ผ่านภาคีเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกช่องทาง ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๕ และจะมีการประเมินติดตามการใช้เกมเพื่อนำมาพัฒนา ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ สามารถดาวน์โหลดได้ผ่านช่องทางทั้งระบบ IOS และ Android รวมถึงสามารถเล่นผ่านคอมพิวเตอร์ได้ทั้ง Off line และ Online

FUNLAND web

FUNLAND iOS

FUNLAND android

จากการขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ได้มีการติดตามปัญหาและอุปสรรคจากกลุ่มเป้าหมายรวมถึงผลการประเมินตนเองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและการติดตามผ่านระบบรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากของสำนักทันตสาธารณสุข และผลจากการติดตามการดำเนินงานของศูนย์อนามัย มีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕

setting	สิ่งที่เป็นปัญหา	แนวทางการแก้ไข
๑. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สพด.)	ไม่ผ่านการประเมินตนเองในด้านการดูแลและการจัดบริการสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้	- ขับเคลื่อนนโยบาย ๔D อย่างต่อเนื่อง สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการดำเนินงานของ สพด.

	<p>๑. ขาดการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การจัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ แปร่งพื้น/ล้างมือให้เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก</p> <p>๒. ขาดการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ในการดูแล สุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน</p> <p>๓. ขาดการตรวจสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวัน ความสะอาดของร่างกาย ฟัน และช่องปากเพื่อคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ</p> <p>๔. ขาดการจัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย ฟันและช่องปาก สายตา หู ตามกำหนด</p>	<p>- สร้างเครือข่าย สพด. ในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย : ๓ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมแปร่งพื้น การตรวจฟัน และการรับประทานอาหารที่เหมาะสม (ป.ต.ท.)</p> <p>- การพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก ในการเฝ้าระวังและคัดกรองสุขภาพช่องปากของเด็กใน สพด.</p> <p>- สร้างกระแสกิจกรรมใน สพด. ในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก เช่น การจัดประกวด เป็นต้น</p>
<p>๒. การมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน</p>	<p>ยังคงมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์</p> <p>๑. การให้รับประทานนมรสหวาน/รสเปรี้ยว</p> <p>๒. ใช้ขวดนมในเด็กมากกว่า ๒ ขวบ</p> <p>๓. เด็กไม่ได้รับการแปร่งฟันจากผู้ปกครอง</p>	<p>- สร้างความรอบรู้การดูแลสุขภาพช่องปากให้แก่พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก</p>
<p>๓. หน่วยบริการสาธารณสุข</p>	<p>๑. ขาดการบูรณาการระหว่าง การดำเนินงานด้านการเจริญเติบโต พัฒนาการ การดูแลสุขภาพช่องปาก ๒. ความพร้อมของหน่วยบริการในการให้บริการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส (Covid-๑๙)</p>	<p>พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่บุคลากรทางการแพทย์ด้านอื่น ๆ ในกิจกรรมการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก และสามารถให้ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก</p>

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

ประธาน ให้ข้อสังเกตการขับเคลื่อนงานเชิงนโยบายเป็นการหาภาคีเครือข่ายเพื่อมาขับเคลื่อนงานให้บรรลุผลสำเร็จ รวมถึงการพยายามที่จะขยับงานไปที่ต้นน้ำก็คือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับอบรมครูผู้ดูแลเด็กด้วย ในส่วนของการพัฒนาสื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงให้กับกลุ่มเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครอง รวมถึงครูผู้ดูแลเด็ก

คุณไพลิน วิญญกุล ขอเสนอการผลักดันกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ถูกกำหนดในมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และทางสถาบันพระบรมราชชนก โดยเฉพาะวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีจกรีฑ ในเขตสุขภาพที่ ๕ มีความสนใจและจะเข้ามาช่วยในการขับเคลื่อนงาน ๔D ใน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในเขตสุขภาพที่ ๕ ซึ่งจะเริ่มภายหลังเดือนมิถุนายน ๒๕๖๕

นางประภาภรณ์ จังพานิช ขอเพิ่มเติมประเด็นที่ได้จากการสรุปปัญหาและอุปสรรคของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปสู่การวางแผนและแก้ไขปัญหาดังนี้

๑. ขาดการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ประเด็นนี้ขอให้ดูรายละเอียดว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ประเมินเข้ามาและมีปัญหานี้มีหน่วยงานต้นสังกัดคือใครและจะมีแนวทางอย่างไรเพื่อให้เกิดการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒. ในส่วนกิจกรรมของกลุ่มครูผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ ขาดการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ขาดการตรวจสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวัน ขาดการจัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย ขอให้ดูรายละเอียดว่าครู/ผู้ดูแลเด็ก ได้รับองค์ความรู้หรือไม่ หากได้รับแล้วทำได้มากน้อยแค่ไหน ต้องเจาะประเด็นบางครั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็กมีองค์ความรู้อยู่แล้วแต่อาจต้องการวิธีการที่ชัดเจนว่าต้องทำอะไรอย่างไรบ้าง เช่น หากขาดสิ่งสนับสนุนต้องของบประมาณจากใคร มีวิธีการเขียนโครงการ เป็นต้น เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน และบางครั้งกิจกรรมของเราไม่ใช่ภารกิจหลักของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นสิ่งที่ทำแล้วเห็นผลชัดเจนในระยะเวลายาว เช่น การทำสนามเด็กเล่น จำเป็นที่เราต้องมีกิจกรรมบางอย่างที่จะเสริมให้เขาเห็นงานของเรา เช่น การประกวดภาพถ่ายเด็กแปรงฟันในศูนย์เด็กเล็ก โดยให้ สพต.ส่งงานผ่านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ดูแล เพื่อให้เกิดความตระหนักทางอ้อม

ประธาน ให้ข้อสังเกตเรื่องการคืนข้อมูลให้กับหน่วยงานต้นสังกัดในประเด็นสุขภาพช่องปาก เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการดำเนินงานแก่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ทพญ.นพวรรณ โพชนุกูล การขับเคลื่อนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก ที่คัดเลือกมา ๑๓ แห่ง ทางส่วนกลางคาดหวังให้ศูนย์อนามัย ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขับเคลื่อนงาน ๑ เขต ๑ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เป็นต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และในปี พ.ศ.๒๕๖๖ จะพยายามขยายให้ครอบคลุม ๗๗ จังหวัดต่อไป

ศาสตราจารย์(พิเศษ) ทพญ.ชุตินา ไตรรัตน์วรกุล การจัดกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ หากทำให้ดีจะประสบผลสำเร็จ เพราะพ่อแม่ต้องการสิ่งที่ดีที่สุดให้ลูก และต้องการให้มีการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงฟันผุจากการเลี้ยงดูในกลุ่มพ่อแม่ที่หย่าร้าง กลุ่มที่มีปู่ย่าตายายเลี้ยงดู หรือกลุ่มที่ไม่มีใครดูแล จะมีวิธีการอย่างไรให้เด็กกลุ่มนี้ฟันผุลดลงเพื่อทำให้ภาพรวมด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปากดีขึ้น

มติที่ประชุม : รับทราบ

วาระที่ ๔ : เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ กรอบแนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก”

จากปัญหาอุปสรรคจากการขับเคลื่อนงานรวมถึงจากการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในประเด็นการดูแลสุขภาพช่องปาก จึงได้จัดทำ “กรอบแนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านสุขภาพช่องปาก” เพื่อให้คณะกรรมการ ฯ พิจารณากิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแยกตาม setting ที่สำคัญได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบครัวและชุมชน และหน่วยบริการสาธารณสุข ซึ่งกรอบแนวคิดจะส่งผลกระทบต่อแผนการขับเคลื่อนงานต่อไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประเด็นที่สำคัญ ที่จะมุ่งเน้นก็คือการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก พ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเฝ้าระวังเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก รวมถึงมีการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจในเรื่องของการดูแลสุขภาพช่องปาก

ครอบครัวและชุมชน มุ่งเน้นการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก การจัดอุปกรณ์การดูแลสุขภาพช่องปาก และการจัดกิจกรรม ปตท.

หน่วยบริการสาธารณสุข มุ่งเน้นกิจกรรม การตรวจสุขภาพช่องปาก การการเคลือบฟลูออไรด์ และการให้บริการทันตกรรมตามความจำเป็นและส่งต่อ

กรอบการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก”

การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

- จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก
- พ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครอบครัว และชุมชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเฝ้าระวังเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก
- มีการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจในเรื่องของการดูแลสุขภาพช่องปาก

หน่วยบริการสาธารณสุข

- ตรวจสุขภาพช่องปาก
- เคลือบฟลูออไรด์
- ให้บริการทันตกรรมตามความจำเป็นและส่งต่อ

การมีส่วนร่วม
ของครอบครัว
และชุมชน

การพัฒนาคุณภาพ
การดูแลสุขภาพช่อง
ปากในสถานพัฒนา
เด็กปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพงานของ
หน่วยบริการสาธารณสุข

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก
- จัดอุปกรณ์การดูแลสุขภาพช่องปาก
- จัดกิจกรรม ป.ต.ท.

ประธาน จากที่ทีมเลขาได้นำเสนอกรอบการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” โดยการกำหนด setting หรือเครือข่ายที่เราจะดำเนินการเพื่อให้เกิดความครอบคลุม ขาดการลงรายละเอียดกิจกรรมของคำว่า “เครือข่าย” คือใครบ้างที่จะดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม เช่น การสนับสนุนการสร้างสิ่งแวดล้อม สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยคือใคร เครือข่ายของหน่วยบริการสาธารณสุขจะต้องมากกว่า เครือข่ายทันตบุคลากร อาจจะมีหมายถึงพยาบาล หรือบุคลากรสาธารณสุขอื่นๆ ที่ต้องให้บริการแก่เด็กปฐมวัย

ศาสตราจารย์(พิเศษ) ทพญ.ชุตินา ไตรรัตน์วรกุล เห็นด้วยกับการสร้างเครือข่ายจะทำให้งานของเราสำเร็จในหน่วยบริการสาธารณสุข พยาบาลมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้งานด้านทันตกรรมป้องกัน เพราะฉะนั้นการประสานงานกับพยาบาล รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้งานทันตกรรมสำหรับพยาบาลสำคัญมากๆ เพื่อให้มีทักษะ และเห็นความสำคัญของงานส่งเสริมสุขภาพช่องปาก

ทพญ.ปิยะดา ประเสริฐสม ขอเสนอให้ปรับเพิ่มรายละเอียดในกรอบพัฒนางาน ในประเด็นของครอบครัวและชุมชน ที่นำมาเสนอยังไม่ชัดเจน ควรระบุกิจกรรมให้ชัดเจนว่าต้องทำอะไร ใครมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง เพื่อให้เห็นความชัดเจนในการที่จะทำให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อเด็กปฐมวัย ในส่วนของหน่วยบริการสาธารณสุข บทบาทน้อยเกินไปควรเพิ่มเติมรายละเอียดหน้าที่ในการให้บริการ เช่น การจัดให้มีการบริการตามสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน จัดบริการเชิงรุกรวมทั้งกันดูแลแล้วก็ประสานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเกิดเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกัน

รศ.ทพญ.ดร.ศิริรักษ์ นครชัย ขอเสนอให้เพิ่มรายละเอียดการดำเนินงานของหน่วยบริการให้ชัดเจน ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่จำเป็นต้องพาเด็กเข้ามาใช้บริการในโรงพยาบาล ให้มีการจัดกิจกรรมประเมินความเสี่ยง รวมถึงเฝ้าระวังและส่งต่อรักษาเพื่อควบคุมการลุกลามของฟันผุโดยครู/ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะให้เห็นขอบเขตงานของผู้ที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมได้ชัดเจนมากขึ้น

ทพญ.ฐิติพร บุณนาค ขอเสนอแนะเรื่องการจัดทำกรอบการพัฒนา ควรให้สอดคล้องกับกรอบการพัฒนา งาน ๔D แล้วนำมาขยายเป็นกรอบการดำเนินงานด้านสุขภาพช่องปากเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง ในส่วนของรายละเอียดกิจกรรม ควรเขียนให้ชัดว่าพื้นที่ต้องทำอะไรบ้างและกำหนดไปในแนวทางเดียวกันจะทำให้พื้นที่ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น เพิ่มความมั่นใจให้กับพื้นที่ ในส่วนของการทำ Carrie control ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-๑๙ สาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน ได้แก่ การขอความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครองช่วยตรวจฟันและส่งผลมาให้กับครู และทันตบุคลากรเพื่อรวบรวมข้อมูล หรือการส่ง Google form ไปให้ผู้ปกครองตรวจฟันเด็กให้ ในส่วนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หากมีคู่มือหรือสื่อที่มอบให้แก่ผู้ปกครองเพื่อใช้ในการให้ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยในการเฝ้าระวังการเกิดฟันผุในเด็กปฐมวัยได้

ทพญ.นพวรรณ โพชนุกูล ขอสรุปบทบาทหน้าที่ของหน่วยบริการสาธารณสุข ได้แก่ การจัดบริการตามสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน การจัดบริการตามความเหมาะสมและจำเป็นแล้วก็การประสานงานกับภาคีอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องสนับสนุนแล้วก็ทำงานเชิงรุกเข้าไปใน สพด.

มติที่ประชุม : ประธาน มอบให้ทีมเลขฯ ฯ ปรับเพิ่มรายละเอียดกิจกรรม ที่อยู่ภายใต้ setting ให้มีความชัดเจนตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๔.๒ แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมให้สอดคล้องกับกรอบแนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย “ด้านสุขภาพช่องปาก” โดยใช้ ครอบครัวชุมชน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยบริการสาธารณสุข เป็นฐานในการขับเคลื่อนงาน และยังคงนำกลยุทธ์สำคัญมากำหนดแผนการดำเนินงาน เพื่อเป้าหมายสุดท้ายก็คือเด็ก ๕ ปีปราศจากฟันผุ ร้อยละ ๓๐

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

ทพญ.ปิยะดา ประเสริฐสม ผู้ทรงคุณวุฒิกรมอนามัย ให้ข้อเสนอแนะในกลยุทธ์การพัฒนาระบบส่งเสริมป้องกันสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย เป็นภารกิจสำคัญในการทำงานส่งเสริมป้องกัน ควรพัฒนากิจกรรมให้เป็น การบูรณาการที่เชื่อมโยงการดำเนินงาน ๔D ที่ครบวงจร มีการกำหนดบทบาทหน้าที่เป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เกิด ความชัดเจนในการเคลื่อนงาน ซึ่งกิจกรรมที่นำเสนอมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการทำงานยังไม่เห็นกิจกรรมที่จะทำ ให้เกิดการพัฒนาระบบส่งเสริมป้องกัน

ประธาน ให้ข้อสังเกตทุกกิจกรรมที่จะดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ พยายามให้เกิดความเชื่อมโยง จากกิจกรรมปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และข้อมูลที่นำเสนอมาขึ้นเป็นเพียงภาพรวมการดำเนินงาน ซึ่งการทำงานจริงจะต้อง ลงรายละเอียดให้ชัดเจนในแต่ละกลุ่มปัญหา เพื่อที่จะได้เกิดคุณภาพในการดำเนินงาน

มติที่ประชุม : ประธาน มอบทีมเลขาฯ ดำเนินการเพิ่มรายละเอียดในแต่ละกลยุทธ์ตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการ และสรุปแจ้งเวียนให้กับคณะกรรมการทุกท่านรับทราบ

ปิดการประชุม : ๑๒.๐๐ น.

นางสาวพรชนัดต์ บุญคง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
ผู้สรุปรายงานการประชุม

นางสาวนพวรรณ โพนบุญกุล ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม